

Registratie Ouderenmishandeling 2009

Veel beroepskrachten, die met ouderen te maken hebben, vangen signalen op van ouderenmishandeling. Het zijn voornamelijk professionals werkzaam bij het ouderenwerk, welzijnswerk, politie of een zorginstelling, die hier melding van maken. Er is een kleine stijgende trend te zien sinds 2005 van het aantal meldingen door het slachtoffer zelf. De cijfers over 2009 geven wederom aan dat vrouwen veel vaker slachtoffer van ouderenmishandeling zijn dan mannen. In de meeste situaties is de pleger een familielid, vaak een (klein)kind of (ex)partner. Driekwart van de meldingen betreft moedwillige (opzettelijke) mishandeling.

Over het jaar 2009 zijn in totaal 656 meldingen doorgegeven aan MOVISIE¹. Deze zijn afkomstig van Steunpunten Huiselijk Geweld, meldpunten Ouderenmishandeling, consultatienetwerken ouderenmishandeling en Meldpunten Zorg en Overlast uit de regio's dan wel gemeenten Groningen, Drenthe, Twente, Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn, Utrecht, Eemland, Almere, Lelystad, Gooi- en Vechtstreek, Kennemerland, Amsterdam, Haarlem, Amstelveen, Rotterdam, Dordrecht, Hollands Midden, Zuid Holland Noord, Den Haag, Vlaardingen, Midden Brabant, Brabant Noord en Zuid Limburg.

De aanpak van ouderenmishandeling is in deze maatschappelijke organisaties steeds meer ingebed. Zij vormen de zogeheten frontoffice, waar men terecht kan voor informatie, advies en meldingen van ouderenmishandeling. Sommigen van hen coördineren een effectief hulpverleningsnetwerk en geven voorlichting en training, waardoor steeds meer mensen situaties van ouderenmishandeling bij hen melden. Toch zijn er nog veel organisaties die weinig aandacht besteden aan de problematiek van ouderenmishandeling. Signalen worden niet opgepikt of er worden geen meldingen gedaan.

De cijfers in deze factsheet betreffen slechts een topje van de ijsberg². Het taboe rondom ouderenmishandeling is nog erg groot. Er is sprake van onderrapportage. Niet alle organisaties aangesloten bij het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling (LPBO) hebben cijfers doorgegeven. Hiervoor zijn verschillende redenen. Sommige organisaties hebben problemen met de registratie. In sommige regio's wordt ouderenmishandeling niet centraal geregistreerd. Of hulpverleners pakken het probleem aan, zonder dat zij een melding ter registratie doen.

¹ In 2008 waren er 662 meldingen en in 2007 366.

² Onderzoek wijst uit dat 5,6% van zelfstandig wonende ouderen boven de 65 jaar te maken heeft met dit probleem.

Topje van de ijsberg

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

mantelzorg

kwetsbare groepen

vrijwillige inzet

huiselijk en seksueel geweld

leefbaarheid

Melder

Geslacht

Leeftijd

Woonsituatie

Soort

In 293 situaties is bekend wie de melding deed. Bijna driekwart van deze meldingen is afkomstig van een professional, namelijk 73%. Dit betreft beroepskrachten zoals een ouderenadviseur, politie, verpleegkundige, thuiszorgmedewerker, arts, medewerker van een woningbouwcorporatie. Bij 16% deed het slachtoffer zelf een melding en bij 8% deden andere familieleden de melding. 3% van de meldingen kwam op een andere manier binnen.

Van 320 meldingen is het geslacht van het slachtoffer bekend. Net als andere jaren betreft het veel vaker een vrouw dan een man; mannen zijn in 25% van de situaties slachtoffer; vrouwen in 75%.

Van 120 slachtoffers is de leeftijd bekend. De meeste slachtoffers zijn geboren tussen 1929 en 1939. De gemiddelde leeftijd bedraagt 76 jaar. De verdeling over verschillende leeftijdsgroepen staan vermeld in de tabel hieronder.

Leeftijd	2005	2006	2007	2008	2009
50 – 59	4%				
60 – 69	18%				
65 – 69		11%	20%	25%	28%
70 – 79	28%	35%	31%	39%	37%
80 – 89	43%	48%	41%	27%	30%
90-plus	7%	6%	8%	8%	5%

Van 237 meldingen is de woonsituatie van het slachtoffer bekend. Organisaties hebben echter niet allemaal dezelfde eenduidige categorieën gebruikt, waardoor de gegevens en de aantallen moeilijk vergelijkbaar zijn. Toch zijn er wel een paar conclusies te trekken uit de aangeleverde registraties. Slachtoffers wonen veel vaker samen dan alleen: de verhouding alleenstaand : samenwonend is 3 : 7. Van de slachtoffers, die samenwonen (N=64), is bekend dat 30% met iemand (vaak een familielid) samenwoont, 48% met een partner en 22% met een kind of kleinkind. Van de 138 meldingen, waarvan bekend is of het slachtoffer zelfstandig dan wel in een verzorging- of verpleeghuis verblijft, woont 11% intramuraal en de resterende 89% woont zelfstandig. In vergelijking met voorgaande jaren is er een toename van meldingen over slachtoffers die in een zorginstelling verblijven.

In Nederland erkennen we zes verschijningsvormen van ouderenmishandeling. Van 398 meldingen in 2009 is de verschijningsvorm bekend. Meldingen over psychische mishandeling kwamen het vaakst voor, namelijk 36%. Daarna lichamelijke mishandeling (28%) en financiële

Relatie pleger / slachtoffer

Intentie

Meer informatie

Colofon

Deze informatie kan worden gebruikt voor beleidsnota's, artikelen, toespraken en scripties. Citeren, mits met bronvermelding, is toegestaan.

Uitgave MOVISIE, september 2010

uitbuiting (21%). Verwaarlozing (8%), schending van rechten (7%) en seksueel misbruik (2%) zijn minder vaak gemeld. Het is niet ongevoel als een slachtoffer te maken heeft met meerdere vormen van mishandeling.

Net als in andere jaren gaat het meestal om een familieverband tussen slachtoffer en pleger. In 301 situaties is deze relatie bekend. In 46% van de situaties gaat het om (klein)kinderen, die hun vader, moeder, opa of oma mishandelen. In 35% gaat het om een (ex)partner, en in 9% om een ander familielid. Samen is dit 90%. In 10% gaat het om kennissen of burens. Slechts 1% betreft mishandeling door een beroepskracht.

In 224 van de meldingen is bekend of het om opzettelijke mishandeling dan wel ontspoorde zorg gaat. Driekwart van de meldingen betreft moedwillige mishandeling of misbruik en 25% betreft ontspoorde zorg.

Sinds 2004 bestaat het LPBO, Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling. Het LPBO heeft als doel ouderenmishandeling te voorkomen, te signaleren en te bestrijden. Het LPBO staat open voor deelname van beleidsmakers, uitvoerders en andere betrokkenen bij de bestrijding van ouderenmishandeling en wordt ondersteund door MOVISIE.

Voor meer informatie over (de cijfers van) ouderenmishandeling kunt u terecht bij:

Maria van Bavel

Senior adviseur bestrijding ouderenmishandeling

030 789 2043

M.vanBavel@movisie.nl